



Trollhättans Stad



FÖRSTUDIE - Trollhättans Stad

Återbruk möbler, inredning och inventarier

2023-01-25

Innehåll

1.	INLEDNING.....	2
2.	OM FÖRSTUDIEN	3
3.	NUVARANDE HANTERING AV MÖBLER, INREDNING OCH INVENTARIER	4
3.1	Allmän beskrivning	4
3.2	Inventering av befintliga möbellager i Staden	5
4.	FÖRSLAG OM INFÖRANDE AV ÖKAT ÅTERBRUK	6
4.1	Förslaget i korthet	6
4.2	Ny organisering och arbetsfördelning	6
4.3	Prioriteringsordning vid behov av nya möbler	9
4.4	Rutin för möbler som inte behövs i en verksamhet	9
4.5	Praktisk hantering.....	9
4.5.1	Lagerhållning	10
4.5.2	Transporter.....	10
4.5.3	Rekonditionering/renovering	10
4.5.4	Intern återbrukssajt.....	10
4.6	Behov av upphandlade avtal	11
4.7	Vinster och kostnader	11
4.7.1	Vinster	11
4.7.2	Kostnader	11
4.7.3	Sammanfattande bedömning om vinster och kostnader	12
4.8	Implementering, information och utbildning.....	12
5.	IMPLEMENTERING I FLERA ETAPPER.....	13
5.1	Ettapp 1 Mars – Oktober 2023	13
5.2	Ettapp 2 November 2023 – December 2024	13
5.3	Ettapp 3 - 2025 och framåt.....	14
5.4	Trollhättans Stads projektmodell	14
	Bilaga: OMVÄRLDSBEVAKNING	15
	Härryda kommun.....	15
	Eskilstuna kommun	15
	Växjö kommun.....	16
	Hjo kommun.....	17
	Lerums kommun.....	17
	Vårgårda kommun.....	17

1. INLEDNING

Kommunerna köper in betydande mängder möbler varje år, så även Trollhättans Stad. Varje möbel har i sin produktion bidragit till materialförbrukning och klimatpåverkan. En möbel som i förtid blir avfall eller hamnar i ett förråd utan att användas innebär därmed ett miljöproblem.

Genom att gå från en *linjär affärsmodell* där möbler produceras - används och slängs till en *cirkulär affärsmodell* där möbler i högre grad renoveras och återbrukas kan klimatpåverkan minskas.

Våren 2021 antog kommunfullmäktige i Trollhättans Stad en Agenda 2030-strategi. Innebörden av strategin är att Trollhättans Stad ska fortsätta stärka den hållbara utvecklingen utifrån Stadens och de kommunala bolagens övergripande mål och strategier som beskriver hur Trollhättan ska jobba för att uppnå FN:s globala hållbarhetsmål. Som en del i hållbarhetsarbetet har kommunstyrelsen valt att avsätta pengar för att ta fram en förstudie rörande möjligheten för ökat återbruk av möbler, inredning och inventarier i Trollhättans stad. Målet är att minska avfallsmängderna, spara resurser samt minska klimatpåverkan.

Ökat återbruk ligger även helt i linje med Trollhättans Strategi för ekologisk hållbarhet (KF 2021). Som ett av ställningstagandena i strategin anges ”Uppkomsten av avfall ska minska i enlighet med den så kallade avfallstrappan”. Detta konkretiseras i stadens Avfallsplan (KF 2013, planerad revidering 2023). Ökat återbruk bidrar även till minskad klimatpåverkan i enlighet med såväl strategin för ekologisk hållbarhet, Stadens MRP-plan och energiplan (KF 2022).



2. OM FÖRSTUDIEN

Målet med förstudien är att få fram ett underlag som visar hur hanteringen av möbler, inredning och inventarier ser ut idag, vilka åtgärder som Trollhättans Stad behöver vidta och vilka resurser som behöver tillsättas för att ställa om till ett cirkulärt möbelflöde i kommunen. Detta innefattar allt från lokaler, interna resurser, ägande och ansvar samt övrig hantering av möbler.

Förstudien har utarbetats av Kontoret för Tillväxt och Hållbarhet (hållbarhetsstrateg TorBjörn Nilsson), med stöd från konsultföretaget Arbetsplatsmiljö AB (Mikael Sandqvist).

Följande punkter ingår i uppdragsbeskrivningen för förstudien:

- Övergripande beskrivning av fördelar och ev. nackdelar med att införa ett ökat återbruk.
- Beskrivning av läget idag och beskrivning av vilka steg Trollhättan bör ta för att få till stånd ökat återbruk.
- I beskrivningen av den framtida utvecklingen ska ingå beskrivning av framtida organisation, lokalbehov, resursbehov, transporter, behov av styrande beslut när det gäller inköp, avyttring etcetera, ekonomisk konsekvens av förändringen, informationsbehov, åtgärder för att få uppföljningsbar statistik över återbrukade produkter och övriga insatser som krävs för ett fungerande återbruk.
- Övriga förslag på åtgärder för att underlätta återbruk.

Förstudien omfattar enbart Trollhättans Stads organisation. Det finns möjlighet att i ett kommande arbete med återbruk utveckla samarbetet med andra aktörer, t. ex. de kommunala bolagen.

Förstudien avser möbler samt lös inredning och inventarier. Alltså inte fast monterad inredning och inventarier som innefattas vid bygginstallation.

Samtal och möten under förstudien har genomförts med representanter från bl. a Serviceförvaltningen, Utbildningsförvaltningen, Arbetsmarknads- och Socialförvaltning, Upphandlingsenheten, Omsorgsförvaltningen och Kraftstaden. Även Eidar AB, TEAB, Kunskapsförbundet har bidragit med information.

Förstudien har redovisats för Stadsdirektörens ledningsgrupp hösten 2022.

3. NUVARANDE HANTERING AV MÖBLER, INREDNING OCH INVENTARIER

3.1 Allmän beskrivning

Trollhättans Stad handlar idag möbler för 10 - 20 miljoner kronor per år. (År 2020, då Sylteskolan invigdes, var summan 24 miljoner kronor.) Till detta kommer kostnader för lös inredning och inventarier. Det finns idag en process som hanterar inköp av nya möbler men det saknas en tydlig process för hur man hanterar möbler som man inte har behov av längre. Samma sak gäller för lös inredning och inventarier.

Tabellen visar de årliga inköpen av möbler från de olika förvaltningarna¹ samt totalt under perioden 2017 - 2021. EV KOMPLETTERA

	2017	2018	2019	2020	2021
UTB	3 262 961	4 809 727	4 716 202	15 475 594	4 288 353
KSF	1 392 738	292 316	212 549	137 640	1 744 692
OF	1 332 354	2 613 358	4 161 852	5 383 967	4 185 624
KFF	803 419	800 726	595 286	1 190 324	3 898 156
ASF	373 004	775 273	224 347	461 416	484 387
SBF	320 996	456 079	201 363	755 481	1 675 162
SF	0	2 331 544	933 350	621 004	292 354
Okänt	165 271	39 492	395	288	94 965
	7 650 743	12 118 515	11 045 343	24 025 714	16 663 693

Varje verksamhet har sin egen möbelbudget och ansvarar själva för inköp. De har en frihet i valet av möbler, i enlighet med gällande ramavtal. Det handlas även en mindre mängd möbler utanför ramavtal.

Idag är det enkelt att köpa nya möbler. Möbelleverantörerna finns nära till hands och kommer gärna ut och tittar, mäter och lämnar förslag på ny inredning och några veckor senare levereras och monteras de nya möblerna. Detta är en smidig process för kommunens verksamheter.

Då rutiner saknas för hantering av möbler som inte behövs, resulterar det ibland i att möblerna slängs eller ställs ner i källarförråd med tanken att de kan komma till användning någon annan gång. Då det inte finns ett centralt möbellager, har saknats en övergripande kontroll av dessa förråd. I arbetet med förstudien har flera medarbetare vittnat om att det slängts möbler av god kvalitet då alternativa rutiner saknats. Som exempel kan nämnas att under hösten 2021 tömdes flera skyddsrum vid skolor, som använts som lagerytor för möbler. Detta för att möjliggöra lokalernas användning som skyddsrum. Då slängdes möbler som förvarats där.

Det finns en del medarbetare inom kommunen som inom vissa projekt gjort vad de kunnat för att tänka cirkulärt. Men en avsaknad av en tydlig rutin/ process gör det svårt att göra rätt.

I staden saknas en funktion att vända sig till internt om man skulle vilja ha stöttning i ett projekt avseende återbruk och tillhörande tjänster.

¹ UTB = Utbildningsförvaltningen, KSF = Kommunstyrelsens förvaltning, OF = Omsorgsförvaltningen, KFF = Kultur- och fritidsförvaltningen, ASF = Arbetsmarknads- och socialförvaltningen, SF = Serviceförvaltningen.

Det finns idag en intern marknadsplats på intranätet där man kan lägga ut möbler för återbruk. Tanken med denna sida är god men den är för enkel för att kunna nyttja den som en digital plattform. Det saknas möjlighet att söka efter en produkt samt att få rätt information kring kvalitén, träslag, mått osv. Det finns inte heller idag en rutin för hur man ska lägga upp en produkt, klassificering av produktens skick, transporter, demontering, montering osv. Dessutom saknar den en funktion som kan visa hur mycket som återbrukas.

Serviceförvaltningen kan stötta med transport av möbler om man lägger ett ärende till dem. Vid större transportbehov hänvisas till extern transportör.

Via Arbetsmarknads- och Socialförvaltningens projekt Returen bedrivs det renovering av möbler som lämnas in av allmänheten och sedan säljs i Returens secondhandbutik. Returen kan i mindre omfattning ta emot kommunala möbler i behov av viss reparation, målning och lackning. Arbetsmarknads- och Socialförvaltningen bedömer att de inte bör ha huvudansvar för ett arbete med återbruk inom Trollhättans Stads organisation. Däremot kan de vara en resurs i delar av arbetet med renovering.

3.2 Inventering av befintliga möbellager i Staden

Som ett led i förstudien har inventering genomförts på 11 lokaler inom Utbildningsförvaltningen samt 4 lokaler inom Omsorgsförvaltningen där lagring av möbler och inredning förekommer. I övriga förvaltningar har det inte identifierats lagerhållning under arbetet med förstudien. Det kan dock finnas överblivna möbler på fler platser i organisationen.

Inventeringen visar att det finns 1539 överblivna möbler lagrade till ett nyprisvärde av 3,16 miljoner kronor². Klimatpåverkan vid nyproduktion av dessa motsvarar 34 ton fossil koldioxid. Möblerna är generellt i gott skick och kan i de allra flesta fall nyttjas utan reparation. Samtliga 1539 möbler är nu fotograferade och inlagda i ett digitalt bibliotek. Där anges mått, material, färg, vikt, nypris samt klimatpåverkan vid nyproduktion.

I tabellen anges de inventerade lokalerna samt antalet möbler och möblernas värde vid nyinköp.

Lokal	Antal inventerade objekt	Värde (antal tusen kronor)
Hjortmossens skola	196	473
Lextorps skola	2	5
Lyrfågelskolan	426	791
Paradisskolan	126	260
Sjuntorpsskolan	227	500
Skoftebyskolan	45	84
Skogsbackens förskola	88	184
Skogshöjdens skola	49	85
Stavreskolan	137	273
Strömslundsskolan	11	22
Äventyrets förskola (f d Karltorpsskolan)	194	360
Stavregården och f d Kastanjebacken	15	49
Landbogården och Domarringsvägen	23	73
Totalt	1539	3158

² Priser som anges är listpriser. Trollhättans Stad har vanligtvis 0 - 20 % rabatt på dessa priser.

4. FÖRSLAG OM INFÖRANDE AV ÖKAT ÅTERBRUK

4.1 Förslaget i korthet

Syftet med förslaget om cirkulära möbelflöden i Trollhättans Stad är att minska mängden funktionsdugliga möbler som slängs och öka återbruket. Därmed kan förvaltningen uppnå ökad resurseffektivitet, minskade utsläpp och minskade avfallsmängder.

En viktig princip är att Trollhättans Stad föreslås ses som en gemensam förvaltning i detta sammanhang. Möbler som inte behövs i en förvaltning ska därför kunna nyttjas i en annan förvaltning utan att betalning behöver göras mellan förvaltningarna. Eventuella kvarvarande avskrivningskostnader behålls av den förvaltning som införskaffat möbelen. Detta behöver styras med riktlinjer. Riktlinjer föreslås även för vilka rutiner som ska gälla när det finns behov av nya möbler i en verksamhet. Alla Stadens verksamheter ska enligt dessa i första hand välja återbrukade möbler om de finns att tillgå.

Förslaget innebär i korthet en central samordning/styrning av möbelval, hantering, transporter och avyttring av möbler. Förslaget beskriver även vilket ansvar olika delar av organisationen har för att genomföra detta uppdrag. En ny tjänst som möbelsamordnare och anskaffning av en lokal för mellanlager av möbler föreslås och resurser för att klara detta uppdrag beskrivs. Extra resurser bedöms även behövas i form av personer i arbetsmarknadsinsatser samt medel motsvarande en heltidstjänst för arbetsledning/konsultstöd. I lagret ska enklare renoveringar/rekonditioneringar kunna ske, medan större insatser genomförs inom Returens verksamhet eller externt. En viktig del är en digital återbrukssajt för att marknadsföra de möbler som finns tillgängliga för återbruk.

Förslaget fokuserar på återbruk av *möbler*, vilket bedöms mest angeläget och förbrukar mest resurser. Även inredning och inventarier kan hanteras på samma sätt inom en mindre del av återbruksverksamheten. Benämningen "möbler" i texten nedan ska alltså tolkas som "möbler, inredning och inventarier"

Förslaget omfattar Trollhättans Stads organisation. Samarbete kan, i en kommande utveckling av verksamheten, komma att ske med bolagen och/eller Kunskapsförbundet. Det finns även möjlighet att utveckla samarbete med grannkommuner och Västra Götalandsregionen.

Förslaget beskriver även hur införandet av återbruk ska ske som en process i flera steg, med successivt införande av cirkulära möbelflöden i Trollhättans Stad.

4.2 Ny organisering och arbetsfördelning

För att få till cirkulära möbelflöden krävs en förändrad organisering för att skapa en bättre överblick. En möbelsamordnare föreslås anställas på heltid för att leda arbetet med att implementera och ansvara för drift av återbruksverksamheten. Som framgår i avsnitt 5 nedan föreslås detta ske i projektform under 2023 - 2024 för att 2025 bli en del av den ordinarie verksamheten. Till stöd behövs även en förstärkning med personer i arbetsmarknadsinsatser, till exempel praktikanter från Jobbcentrum, när arbetet kommit igång, samt medel motsvarande en heltidstjänst för arbetsledning.

Møbelsamordnaren samverkar med inköpsansvariga på respektive förvaltning. Möbelsamordnaren svarar också som beställare för det praktiska ansvaret rörande interna transporter och enklare renovering/rekonditionering.

Efter dialog i organisationen har Stadsdirektören beslutat att uppdraget att driva arbetet med Återbruket ska ligga på Serviceförvaltningen om det tas politiskt beslut att starta projektet.

Stadsdirektören är beställare av projektet och Kontoret för Tillväxt och Hållbarhet svarar på Stadsdirektörens uppdrag för att driva arbetet med utvärdering och framtagande av förslag till beslut om verksamheten från 2025 och framåt.

Under projektperioden ska finnas en styrgrupp som stöd till projektägare och projektledare.

I punktlistan nedan framgår förslag till ansvarsfördelning för återbruksverksamheten:

Stadsdirektören

- Beställare av projektet med uppdragsbeskrivning till Serviceförvaltningen.
- Antar riktlinjer gällande för alla förvaltningar rörande cirkulär möbelhantering. Se även avsnitt 4.3 och 4.4.

Styrgrupp för projektet "Återbruk av möbler, inredning och inventarier".

- Under projektperioden 2023-03-01 – 2024-12-31 stötta projektägare och projektledare genom att fatta beslut om utvärdering, rekommendation till beslut om återbruket efter projektperioden etc.
- Deltagare i styrgruppen utses av Stadsdirektören.

Kontoret för Tillväxt och Hållbarhet

- Stöttar stadsdirektören med underlag.
- Ansvarar för delutvärdering våren 2024 och förslag till beslut om verksamheten från 2025 och framåt i samverkan med möbelsamordnaren.
- Samverka med möbelsamordnaren i utveckling av återbruksverksamheten.
- Tar fram förvaltningsövergripande rutiner för inköp och avyttring och kan delta i arbetet med intern information/utbildning.

Chef Serviceförvaltningen³

- Formellt ansvar för processen med återbruk av möbler på uppdrag från Stadsdirektören.
- Hanterar budgetmedel för återbruksverksamheten. Se avsnitt 4.7.2.

Serviceförvaltningen

- Tillsätter personella resurser i form av möbelsamordnare och arbetsledare samt personer i arbetsmarknadsinsatser, till exempel praktikplatser från Jobbcentrum.
- Bedriver intern transportverksamhet idag och bör vara huvudansvariga för transporter inom återbruksverksamheten. Preliminär kostnad 800 kronor per timme.
- Möbelsamordnarens uppgifter:

³ Under processen med förstudien har dialog förts med *Serviceförvaltningen* som ser positivt på att ha processansvaret för återbruket under förutsättning att det finns en tydlig uppdragsbeskrivning och erforderliga resurser. Denna inriktning av placeringen har också beslutats av Stadsdirektören.

Under dialogprocessen har frågan uppkommit om Trollhättans Energi (TEAB) skulle kunna driva återbruksverksamheten. Dialog har förts med TEAB om detta. TEAB:s ansvar inom renhållningen är att ta hand om avfall. Inför det kommande bygget av den nya återvinningsstationen är TEAB:s intention att utveckla återbruksfrågan när det gäller material som lämnas av framför allt *hushållen*. För möbler i offentlig förvaltning finns dock stora möjligheter att sälja möbler som vi inte har behov av direkt till företag som specialiserat sig på sådana inköp. Förstudien står därmed fast vid förslaget att återbruksverksamheten bör skötas internt. En viktig del i helheten är också att Staden får en intern funktion som kan stötta förvaltningarna vid behov av nymöblering av lokaler.

- Ska driva och utveckla återbruksverksamheten av möbler i Trollhättans Stad som projektledare under projektperioden och därefter som en del av den ordinarie verksamheten. Det innefattar ansvar för lager, inventering, samordning vid rekonditionering, avyttring samt att planering av transporter. Som stöd i det praktiska arbetet finns arbetsledare och personer i arbetsmarknadsinsatser.
- Ska stötta organisationen vid förändringsbehov avseende möbler och inredning. Vid behov tas inredningsarkitekt in för hjälp vid gestaltning, till exempel vid nya större lokaler.
- Ha övergripande ansvar för inköp av möbler inom Trollhättans Stad. Samverkar med Upphandlingen i avtalsfrågor för återbrukstjänster.
- Ska samråda och samverka med inköpare i förvaltningarna, till exempel inför möblering av nya lokaler.
- Ska arbeta med sortimentsbegränsning och standardisering vid nyinköp för att underlätta framtida återbruk.
- Har ansvar för systemförvaltning av återbrukssajt.
- Ska bilda och leda samverkansgrupp rörande möblering och återbruk. Förslag på deltagare: Inköpsansvariga från olika förvaltningar, hållbarhetsstrateg, upphandlare, kommunikatör.
- Ska ansvara för och, i samverkan med arbetsledaren för personer i arbetsmarknadsinsatser, utveckla arbetet med den praktiska hanteringen kring återbruk av möbler med lagerhållning, rekonditionering, inventering och inmatning av återbruksobjekt i återbrukssajten.

Arbetsmarknadsenheten

- Samverkar med Serviceförvaltningen för att säkerställa bemanning rörande personer i arbetsmarknadsersättning.
- Har möjlighet att ta emot möbler etc på snickeriet i Returen, där de kan reparera, måla och lacka. De har dock inte resurs för möbeltapetseri. Åtgärder genomförs mot betalning.

Inköpsansvariga för möbler inom förvaltningarna

- Genomför möbelinköp inom respektive förvaltning efter samråd med möbelsamordnaren och i samverkan med aktuell enhets- eller verksamhetschef
- Samverkar med möbelsamordnaren i utveckling av återbruksverksamheten.
- De förvaltningar som inte har utsett inköpsansvariga för möbler bör göra detta.

Kontoret för Digitalisering

- Samverka med möbelsamordnaren vid upphandling och digitaliseringen av återbrukssajten.

Kommunikationsenheten

- Stötta möbelsamordnaren i arbetet med att ta fram och genomföra informationsplan för implementering av återbruksverksamheten.

Upphandlingsenheten

- Upphandling av ramavtal rörande återbruk av möbler och rekonditionering.
- Följa upp att ramavtal rörande möbelköp efterföljs.
- Upphandling av återbrukssajt.
- Samverka med möbelsamordnaren i utveckling av återbruksverksamheten, bland annat avseende sortimentsbegränsning och standardisering vid nyinköp för att underlätta framtida återbruk.

4.3 Prioriteringsordning vid behov av nya möbler

När det uppstår ett nytt behov av möbler i verksamheten ska möbelsamordnaren kontaktas för dialog om hur behovet kan lösas på ett estetiskt, enhetligt sätt, i enlighet med prioriteringsordningen nedan:

- I första hand ska befintliga möbler i den egna verksamheten användas.
- I andra hand ska möbler från Trollhättans Stads interna återbrukssajt användas.
- I tredje hand ska begagnade möbler köpas. Avrop ska ske från ramavtal för återbruk av möbler för kontor och offentliga miljöer.
- I fjärde hand ska nyproducerade möbler köpas. Avrop ska ske från kommunens ramavtal för nya möbler. Nya möbler som köps in ska uppfylla höga miljökrav och vara möjliga att renovera.

Vid större förändringar, t ex nya större lokaler, får enheterna som tidigare ta hjälp av inredningsarkitekt för att bedöma det totala behovet av möbler. Inredningsarkitekten, enheten och möbelsamordnaren samverkar sedan för att se möjligheten att nyttja befintliga möbler.

Riktlinjer som förtydligar detta bör antas av Stadsdirektören.

När det gäller *inköp* av begagnade möbler har frågan uppkommit om möjligheten att betrakta detta som en investering med fördelning av kostnader under flera år. Det är dock ingen skillnad mellan inköp av begagnade möbler och nya i det avseendet. Grundkravet för investering, dvs inköp från en leverantör på minst ett basbelopp (f n 48 000 kr) och nyttjandetid på minst tre år innebär att det kan hanteras som en investering. I annat fall läggs kostnaden på driften.

4.4 Rutin för möbler som inte behövs i en verksamhet

Som grundregel bör gälla att överblivna möbler i en verksamhet inte ska mellanlagras på plats utan i stället bör målet vara att få ut möbeln i cirkulation i organisationen via återbruksverksamheten.

En verksamhet som har överblivna möbler kontaktar möbelsamordnaren, som ombesörjer en bedömning av om möblerna är möjliga att återbruka. Om så är fallet svarar möbelsamordnaren för transport av möbeln till centralt lager. Om den inte är möjlig att återbruka sker transport till återvinningsstation.

Eventuella omfattande renoveringsåtgärder avvaktar tills det finns en intressent som behöver möbeln. Enklare åtgärder kan göras direkt. När möbeln är klar för återbruk läggs den ut på stadens återbrukssajt.

Möbler som inte bedöms komma till användning i organisationen bör i första hand säljas, i andra hand skänkas och i sista hand lämnas till återvinningsstation.

Riktlinjer som förtydligar förutsättningen att skänka och sälja överblivna möbler bör antas av Stadsdirektören.

4.5 Praktisk hantering

Den praktiska hanteringen av förvaltningens möbler innefattar lagerhållning, transporter mellan verksamheter, lagret och återvinningscentralen samt rekonditionering/enklare reparationer och löpande uppdatering av den interna återbrukssajten. Krävs mer omfattande renoveringar och/eller det gäller större volymer av möbler kan avrop göras från ramavtalet om återbruk av möbler.

4.5.1 Lagerhållning

En cirkulär möbelhantering kräver ett samlat möbellager. I anslutning till lagret bör det finnas utrymme för en enklare verkstad där rekonditionering kan utföras. Delar från möbler som ska kasseras kan tas tillvara i ett reservdelslager.

En rekommendation är att dela upp lagerytan i tre delar.

- *Lagerdel*, med bra ordning, sorterat och inventerat.
- *Servicedel*, för enklare reparationer, montering och demontering.
- *Showroom*, miljö där man kan visa på olika exempelmiljöer som gör det enkelt för köparen att få en visuell bild av hur det kan se ut. Gärna visa möbler av samma sort som är renoverade och icke renoverade så att man förstår skillnaden.

Under arbetet med förstudien har Kraftstaden föreslagit en lagerlokal på Tingvallavägen 37 som skulle kunna vara lämplig för en gemensam lagerlösning för Staden och Kraftstaden. Kraftstaden har redan börjat lagervålla viss utrustning där, t ex kylskåp och diskmaskiner. En sådan möjlighet till samverkan bedöms positiv. Lokalen bedöms mycket lämplig för återbruksverksamheten och ligger nära Serviceförvaltningens lokaler på Grävlingen. Ett hyresavtal för lokalen kan börja gälla i nära anslutning till ett kommande politiskt beslut om att starta återbruksverksamheten, förslagsvis med start 1 mars 2023.

4.5.2 Transporter

Transporter kopplat till återbruket handlar om hämtning av möbler från enheter eller leveranser från det centrala lagret av möbler för återbruk eller avyttring.

Arbetsmarknadsenheten bedömer att de inte klarar bemanning för detta. Förslaget innebär därför att Serviceförvaltningen ansvarar för interna transporter.

Vid större beställningar som blir svåra att hantera internt och tunga gods anlitas extern transportör/flyttfirma enligt avtal.

4.5.3 Rekonditionering/renovering

Enklare renoveringar och rekonditionering av möbler i lagret genomförs av personer i arbetsmarknadsåtgärder på centrallagret. Omfattningen kan utökas efterhand. För mer omfattande renoveringar lämnas möbler till Returens snickeri om de har möjlighet, alternativt sker extern beställning.

Enklare renovering bör ske utan kostnad för den enhet som tar emot en återbrukad möbel, medan mer omfattande renoveringar bör medföra en kostnad.

4.5.4 Intern återbrukssajt

En intern återbrukssajt är en viktig del för att stödja processen med cirkulära flöden. Samtliga objekt som läggs upp ska förses med bild och måttangivelser. Återbrukssajten bör vara användarvänlig och lättöverskådlig. För att underlätta uppföljning bör systemet möjliggöra summering av antal återbrukade möbler och även synliggöra sparade kostnader och utsläpp till följd av detta.

En möjlighet är att även införa spårbarhet på möbler. Detta genom att märka alla produkter för återbruk med en QR-kod där man kan läsa av tillverkare, material, inköpsdatum, placering i kommunen samt underhållsråd för att öka livcykellängden på produkten.

En upphandling av ett sådant system bör starta snarast efter beslut om start av återbruksverksamheten.

4.6 Behov av upphandlade avtal

Som stöd i arbetet behöver det finnas ett antal upphandlade avtal med näringslivet kopplat till återbruk. Det finns idag ett centralt upphandlat ramavtal via Adda inköpscentral som Trollhättans kommun och de kommunala bolagen har möjlighet att avropa från. Det huvudsakliga syftet med detta avtal är att stötta upphandlande myndigheter att ställa om till cirkulär hantering inom möbelområdet och därmed minska sitt klimatavtryck.

Avtalet är uppdelat i 5 delområden.

- Köp/hyra av återbrukade möbler inklusive närliggande tjänster
- Möbelrenovering - trä-och snickeriarbeten, lackeringsarbeten, möbeltapetsering
- Möbeltapetsering
- Projektledning och inredningstjänster
- IT-plattform (återbrukssajt)

Ett alternativ är att för vissa av dessa göra en kompletterande direktupphandling med möjlighet att få avtal med lokala företag. Vissa av avtalen ovan har endast upphandlade företag som inte ligger i Trollhättans närområde.

4.7 Vinster och kostnader

4.7.1 Vinster

Med en cirkulär möbelhantering kan Staden uppnå ökad resurseffektivitet genom minskad nyanskaffning av möbler, inredning och inventarier. Det leder till minskad indirekt klimatpåverkan och minskade avfallsmängder. Det medför även en ekonomisk besparing när det gäller nyinköp.

Möjlig potential när det gäller minskat nyinköp är svår att kvantifiera. Baserad på erfarenhet från andra kommuner bedöms att nyinköp kan minska med mellan 1 - 4 miljoner kronor per år, dvs 5 - 20 % minskning av nyinköp. Ytterligare vinster kan bli aktuella vid utförsäljning av möbler som inte bedöms finnas behov för i organisationen. Befintlig möbelpool, som idag inte används har höga värden, jämför avsnitt 3.2.

Dessutom bedöms förslaget innebära tydligare styrning och avtalstrohet, avlastning för chefer som idag ansvarar för möbelhantering i den egna verksamheten och en mer ändamålsenlig användning av lokaler.

4.7.2 Kostnader

Det nya arbets sättet med införande av återbruk beräknas innebära tillkommande kostnader enligt nedan under projektperioden på 1 år och 10 månader (2023-03-01-2024-12-31). Finansieringen baseras att det för deltagare i arbetsmarknadsåtgärder ges en extern finansiering på halva lönekostnaden exklusive arbetsgivaravgifter.

Preliminär fördelning av kostnader 2023 (1 mars-31 december):

- | | |
|--------------------------------|----------|
| • Personal 2 tjänster | 1,2 Mkr |
| • Administration | 0,08 Mkr |
| • Arbetspraktikkostnader | 0,3 Mkr |
| • Lager | 0,25 Mkr |
| • Inredning + maskiner i lager | 0,2 Mkr |
| • Återbrukssajt | 0,07 Mkr |
| • Transporter | 0,25 Mkr |
| • Renoveringskostnader | 0,2 Mkr |

• Konsultstöd	0,05 Mkr
• Övrigt/oförutsett	0,3 Mkr
TOTALT	2,90 Mkr

Preliminär fördelning av kostnader 2024 (1 januari-31 december):

• Personal 2 tjänster	1,6 Mkr
• Administration	0,1 Mkr
• Arbetspraktikkostnader	0,5 Mkr
• Lager	0,3 Mkr
• Återbrukssajt	0,075 Mkr
• Transporter	0,25 Mkr
• Renoveringskostnader	0,2 Mkr
• Konsultstöd	0,05 Mkr
• Övrigt/oförutsett	0,325 Mkr
TOTALT	3,4 Mkr

För finansiering under projekt- och uppbyggnadsperioden 2023 - 2024 föreslås alltså tillskottsmedel enligt ovan. Under punkt 5.3 redovisas förslag till fortsatt finansiering efter projektperioden, när projektet övergår till en ordinarie verksamhet.

4.7.3 Sammanfattande bedömning om vinster och kostnader

Införande av återbruk sparar resurser och det bedöms finnas förutsättningar för att det efter 2 - 3 år kan innebära en ekonomisk vinst, beroende på hur återbruksverksamheten utvecklas.

Motivet för att införa ett ökat återbruk bör i första hand vara den betydande fördel det kan medföra ur miljösynpunkt, med minskad klimatpåverkan, resursåtgång och minskade avfallsmängder. Dessutom får vi överblick över Stadens möbler som idag står i olika lokaler, som nu kan nyttjas till annat, exempelvis som skyddsrum.

4.8 Implementering, information och utbildning

Som i alla förändringsprocesser behöver omställningen kommuniceras från högsta ledningen ut i organisationen med en tydlig koppling till kommunens övergripande mål. Det bör tas fram en kommunikationsplan för implementeringen. För att ändra ett invant beteende så behövs styrning, stöttning och utbildning för kommunens inköpande funktioner om de nya återbruksrutinerna.

Utvecklingen av återbruket och de resultat som uppnås bör regelbundet följas upp och kommuniceras till kommunens medarbetare. Detta för att öka motivationen att fullt ut delta i detta nya arbetssätt.

5. IMPLEMENTERING I FLERA ETAPPER

5.1 Etapp 1 Mars – Oktober 2023

Beslut om projektstart på återbruksverksamheten samt medelstildelning kan tas i kommunstyrelsen 15 februari 2023.

Stadsdirektören ger uppdrag till Serviceförvaltningen att ansvara för återbruksverksamheten i projektform för perioden 2023-03-01 – 2024-12-31, i enlighet med förstudien.

Målet med arbetet ska vara att det efter projektperioden övergår till en ordinarie process i Stadens verksamhet. Beslut om detta bör tas under 2024.

Under våren tas även fram en uppdragsbeskrivning från Stadsdirektör/Kommunstyrelsen till berörd förvaltning, som ska ansvara för projektet med att bygga upp återbruksverksamheten.

Dessutom antas dessutom tydliga riktlinjer till stöd för arbetet av Stadsdirektör. Riktlinjerna bör beskriva att stadens möbler är en gemensam egendom och att överblivna möbler ska göras tillgängliga för återbruk i hela organisationen. Riktlinjerna bör även förtydliga vilken prioriteringsordning som ska gälla vid behov av nya möbler i organisationen, samt rutiner för avyttring av de möbler som inte kan komma till användning i organisationen.

Anställningsprocess för en möbelsamordnare startar när beslut är fattade och budgetmedel finns tillgängliga. Hyresavtal för lager mellan Serviceförvaltningen och Kraftstaden upprättas för lokalen på Tingvallavägen 37, som ska delas mellan Kraftstaden och Serviceförvaltningen. Lagret utvecklas successivt med lagerhyllor och utrustning som krävs för enklare reparationer, rekonditionering etc.

En möbelsamordnare bedöms vara på plats senare under våren. Serviceförvaltningen är dock beredda att starta projektet redan 1 mars.

I nästa skede rekryteras en arbetsledare och personer i arbetsmarknadsåtgärder, till exempel praktiktjänster från Jobbcentrum. Detta sker i samverkan med Arbetsmarknads- och Socialförvaltningen.

En av de första åtgärderna under våren 2023 är att upphandla en återbrukssajt, där möbler, inredning och inventarier tillgängliga för återbruk kan läggas in löpande.

Arbete med transport av möbler från befintliga mindre lager till det centrala lagret startar och rutiner läggs upp för transporter, renovering, rekonditionering etc.

Eventuella ytterligare lagerlokaler i kommunens ägo inventeras successivt avseende möbler och de möblerna hanteras på samma sätt som de som inventerats under hösten 2022.

Upphandling av tjänster som kan bidra till ökat återbruk genomförs, se avsnitt 4.6, ifall det centrala avtalet rörande detta inte innehåller lokala företag i Trollhättan.

När det gäller budgeten och kostnader är alla transporter av möbler och inredning för återbruk samt beställning av återbrukade möbler kostnadsfria under projektperioden. I samband med beslut 2024 om att projektet ska övergå till en ordinarie process 2025 tas beslut om den långsiktiga finansieringen.

5.2 Etapp 2 November 2023 – December 2024

Återbruksverksamheten startar formellt i november 2023 och tydlig information om detta går ut i organisationen. Kommunikation och Kontoret för Tillväxt och Hållbarhet stöttar i det arbetet. Starttidpunkten är ungefärlig och kan komma att ske tidigare.

Samverkansrutiner med förvaltningarna färdigställs och möbelsamordnaren har en självklar del i planeringen av möbleringen för alla nya lokaler i samverkan med berörd förvaltning.

Månatlig och årlig rapportering av resultatet av återbruksverksamheten startar, som visar besparing i nyinköp och minskad klimatpåverkan tack vare återbruksverksamheten.

Fortsatt utveckling av återbruksverksamheten sker under det andra projektåret. Med fördel kan ett samarbete successivt utvecklas med de kommunala bolagen och Kunskapsförbundet.

Under våren 2024 tas ärende upp för beslut om att från 2025 förvandla projektet för att utveckla återbruksverksamheten till en ordinarie process i den kommunala organisationen. I ärendet beskrivs även de resultat som uppnåtts hittills.

I budgetprocessen inför 2025 regleras budget och finansiering för den fortsatta återbruksverksamheten från 2025.

5.3 Etapp 3 - 2025 och framåt

Återbruksverksamheten är en viktig del av Stadens ordinarie verksamhet, dvs drivs inte längre som ett projekt. Finansiering av återbruksverksamheten i den ordinarie budgetprocessen.

Inför beslut om fortsatt verksamhet bör uppdrag ges till kontoret för hållbart samhälle och ekonomikontoret att tillsammans ta fram en finansieringsmodell. Förstudien rekommenderar att transporter och enklare renoveringar sker kostnadsfritt för den som avlämnar/mottar en möbel. Undantag där avgift bör tas ut är för transport av möbler som inte bedöms vara möjliga att återbruka till återvinningsstation.

Slutlig bedömning om fortsatt finansiering görs under 2024 i samband med beslut om att projektet övergår till en ordinarie process.

Beroende på hur verksamhetens omfattning utvecklas kan det bli aktuellt att öka bemanningen i återbruksverksamheten, vilket påverkar framtida budget.

Fortsatt utveckling och effektivisering av återbruksverksamheten sker successivt. Förhoppningsvis kan verksamheten successivt utvecklas med nya produkttyper, lämpliga för återbruk.

När stadens återbruksverksamhet kommit ordentligt på plats kan övervägas ett samarbete med andra aktörer, till exempel grannkommuner och Västra Götalandsregionen.

5.4 Trollhättans Stads projektmodell

Ett förtydligande av ovan är att projektet genomförs i enlighet med Trollhättans Stads projektmodell. Efter beslut om projektstart tas en projektbeställning fram med uppdragsbeskrivningen. Den kommer sedan att godkännas av styrgruppen.

I genomförandefasen genomförs projektet i enlighet med projektfasen. Större avvikelser ska rapporteras till styrgruppen som beslutar om åtgärd.

Styrgruppen tar även beslut om projektets resultat är levererat och godkänt. Se i övrigt mer detaljer på intranätet rörande "Projektmodellen i Trollhättan".

Bilaga: OMVÄRLDSBEVAKNING

Inom ramen för förstudien har kontakt tagits med flera kommuner som kommit längre i arbetet med att införa återbruk. Här sammanfattas information från dessa kontakter.

Härryda kommun

Alice Karlström, projektledare:

Efter framtagande av förstudie startade ett projekt med utveckling av återbruksverksamheten i december 2021. En projektledare anställdes med en projektbudget på 2 Mkr per år, inklusive projektledarlönen.

När projekttiden är slut 2023-12-31 övergår ansvaret till en möbelsamordnare på Upphandlingsenheten. Ursprungsförslaget var då att möbelsamordnaren skulle få en central möbelbudget. Under projektets gång har detta ändrats till att sektorerna har kvar sina möbelbudgetar men att det med tydliga riktlinjer anges att alla inköp ska ske via möbelsamordnaren.

Projektet betalar även lön till en arbetsledare som hanterar 3 personer på snickeriet som arbetstränar. Även medel till ett fordon samt kostnader på snickeriet mm betalas av projektet. Ett centralt möbellager har också införskaffats. Kostnad 300 000 kr per år. Yta 270 m².

Transporter sker av ett servicelag kopplat till AME, med annan arbetsledare. Kostnader för detta utanför projektet. Under hösten 2022 har det visat sig att det är svårt att basera transporter på AME. Det fasas nu eventuellt över till fastighet/vaktmästeriet istället.

Har upphandlat programmet Sajkla för hantering av möbler. Har genomfört inventering av olika lagerytor i kommunen och registrerat 3000 överblivna möbler.

Ingen intern kostnad tas ut för begagnade möbler som flyttas eller renoveras i organisationen. Undantag för större renoveringar där kostnader kan komma att tas ut. (Blir samma princip från 2024).

Från april har själva återbruksverksamheten startat i projektet, före sommaren i mindre skala men har ökat betydligt efter sommaren. Hittills endast Utbildningsförvaltningen involverad men i oktober 2022 läggs det digitala systemet Sajkla ut på intranätet och blir tillgängligt för hela organisationen.

Inventering har genomförts av befintliga mindre lager/förråd. 37 platser har inventerats och där fanns 3145 överblivna möbler uppdelat på 696 olika sorters möbler. Av dessa har ca 500 möbler kunnat levereras för återbruk mellan april - 18 oktober 2022.

Eskilstuna kommun

Maria Johansson, miljöstrateg:

Arbete med återbruk startade redan 2017 i ett projekt som framför allt var motiverat av ekonomiska besparingar.

En kommunal omlastningscentral (OLC) finns dit en stor del av inköpt material till Eskilstuna tas emot och levereras ut i organisationen. I omlastningscentralen finns ett centraliserat möbellager, där överblivna möbler mellanlagras. Även enklare renoveringar görs där. Ingen central möbelbudget. Saknar central möbelsamordnare.

Digitalt program för hantering av möbler finns. De har inget avtal för inköp av begagnade möbler men funderar på detta.

Rutin: Hämtning beställs via Internportalen. Hämtas och restaureras (vid behov) av Arbetsmarknadsenheten. Fotograferas, märks och läggs in i digital katalog (eget uppbyggt system). Inköpssamordnare/beställare beställer de återbrukade möblerna i systemet Proceedo. Transport sköts av Omlastningscentralen.

2021: 1721 inkomna möbler. 40 % av dessa återbrukades i organisationen.

Jonathan Vallejo Caicedo, chef på omlastningscentralen

Ansvarar för den samordnade varudistributionen, inklusive återbruk av möbler.

Fanns tidigare ett centralt lager, där möbler placerades, men ingen jobbade aktivt med detta, så ytterst få möbler återbrukades. Ansvaret överfördes till OLC. De började med att genomföra en omfattande inventering av flera olika lagerplatser. Erbjud därefter gratis hämtning och transport till OLC, där allting kategoriserades och lades in i den digitala katalogen. Denna återbruksverksamhet startade 2018.

Om det inte finns intern efterfrågan inom 6 månader lämnas möblerna vidare till Retuna Återbruk, som säljer till allmänheten.

En arbetsledare och 3 - 4 personer i arbetsmarknadsåtgärder svarar för transporter, kundkontakter, fotografering och inläggning i digital katalog. Fordon: Lätt lastbil. Renovering: samarbete med AMA som har snickeri och textilverkstad. Gör åtgärder, inklusive lackeringar. Arbetsledaren avgör vad som kan återbrukas etc.

Lagret för återbruk av möbler är 242 m² med dubbelplan, dvs knappt 500 m².

Finansiering: Första 1,5 året kostnadsfria transporter och kostnadsfritt att få begagnade möbler.

Nu har de infört avgifter: En ny begagnad möbel, standardpris 900 kronor. När möbler ska gå direkt till kasserad tas 500 kr i miljöavgift från ÅVC. Transporten kostar inget. Finansieringen av hela återbruket sker nu genom att läggs på 13 % på priset vid inköp av helt nya möbler till organisationen.

Statistik: Under perioden 2020 – juni 2022 hanterades 3629 möbler. Av dessa kunde 1012 återbrukas direkt, medan 590 återbrukades efter renovering. Totalt 1602 återbrukade möbler. Under samma period kasserades 2027 möbler.

Växjö kommun

Peter Lundgren, enhetschef Intern service

Förstudie 2016. Pilotprojekt våren 2017. Invigning av Möbelcirkeln – Växjö återbruk den 14 februari 2018 <https://vaxjo.mobelcirkeln.se>

Kostnaden fördelas mellan kommunens förvaltningar samt helägda bolag. Kostnad för Möbelcirkeln 2020 var 2 067 tkr för personal, lokal samt övriga verksamhetskostnader.

Förutom arbetsledare och lageransvarig är 6 personer i olika arbetsmarknadsinsatser/anställningar placerade på Möbelcirkeln.

Mycket stor omfattning: 18 000 möbler har cirkulerats sedan starten. Utöver detta har cirka 9000 produkter cirkulerats utanför systemet, t.ex. husgeråd, leksaker, kontorsmaterial, textilier och konst.

I Möbelcirkelns webrum finns annonser – men även efterlysningar på önskade produkter. Öppen för alla anställda.

Hjo kommun

Annica Carter, miljöstrateg:

Fysiskt lager 216 m². Digitalt system Sajkla möbelbibliotek. I lagret sker endast enklare rengöring, renovering etc. AME kan åta sig mer omfattande renoveringar men då transporteras möbelen till snickeriet.

Grundtanken är att möbler betraktas som kommunens gemensamma egendom och att dessa ska användas istället för att förvaras i förråd. Oanvända möbler ska därför skänkas till det gemensamma möbelbiblioteket. Verksamheterna behöver inte betala för transporten av möbler till möbelbiblioteket. Har man möbler på en enhet som behöver behållas inom den egna enheten p g a att det finns ett konkret användningsområde för möbelen, så ska man tydligt märka upp dem och förvara dem på enheten.

Möblerna på marknadsplatsen är gratis, eventuellt kan verksamheten få betala för transporten om den inte ryms i verksamhetens ordinarie vaktmästartid. Den verksamhet som önskar få en möbel rekonditionerad/renoverad står för kostnaden.

Lerums kommun

Jonas Edin, hållbarhetsstrateg

Lerum har jobbat med återbruk sedan 2019. Där sker endast lagring och enklare renovering.

Statistik på värdet på återbrukade möbler, dvs nyinköp som undvikits:

- 2019: 1,2 Mkr
- 2020: 0,6 Mkr
- 2021: 1,0 Mkr

De har lager men ej reparationsverksamhet. Central lagerlokal. Ansvar för transport och lagerhållning ligger på den Sociala förvaltningen (enhet Funktionshinder).

Har anslutit sig till ramavtal för återbrukade möbler. Digital katalog (Off2off)

Återbruk av möbler i organisationen är kostnadsfritt. Endast en mindre transportkostnad tas ut.

Vårgårda kommun

Fredrik Bergman, miljöstrateg

Verksamhet startade våren 2020. Digital katalog (Off2Off). <https://vargarda.off2off.se/>

Första uppdraget blev 400 skolbänkar som riskerade att slängas men nu i stället återbrukats.

Beslut kommunchef: Innan man köper nytt ska undersökas om möbler finns att återbruka.

Centrallager (100 000 kr/år). Personal på AME svarar för transporter (in och ut). Hittills utan kostnad men de kommer att börja ta ut en kostnad. AME svarar även för renovering i snickeri.

Det digitala systemet Off2Off ligger på intranätet och ett 50-tal beställare har tillgång till systemet.

Ny policy finns angående hur avyttring ska ske av det som inte kommer till nytta.